

EKONOMİK İSTİHBARAT

Doç.Dr.Sait YILMAZ*

Ekonomik güç, bir ülkenin refahı, mutluluğu, güvenliği ve gelişmesi için kullanılan bütün kaynakların toplam kapasitesi ve bu maksatlar için ürettiği değerlerin meydana getirdiği toplam hâsıla olarak tanımlanabilir¹. Ulusal gücün diğer unsurları bir motor olarak kabul edilirse bu motorun yakıtı ekonomik güçtür. Bir ülkenin ekonomik gücünün ölçülmesinde; sahip olduğu doğal kaynaklar, ekonomik düzeninin genel yapısı, sektörlerin (tarım, sanayi) dağılımı ve kapasitesi, iş gücü, dışarıdan hammaddelere olan bağımlılığı, kendi kendine yeterliliği, parasının değeri, uluslararası ekonomik ve finans örgütleri ile ilişkisi, kredi notu, şirketleri, uluslararası tanınmış markaları, gayri safi milli hasılası, teknolojik kapasitesi, ulaştırma ver haberleşme ağı gibi faktörler göz önüne alınabilir. Yeni dünya düzeninde gelişmiş ülkelerin küresel stratejisi; ekonomik olarak zayıf güçleri egemenliği altına almak ve buna bağlı olarak istediği siyasal kararları alılabilmek ve uygulatabilmek, menfaatlerine hizmet edecek şekilde uluslar üstü seviyede örgütler ve birlikler kurarak çıkarlarını bu sayede sağlama almak, böylece dolaylı yollardan zayıf güçleri kendine bağlamak durumuna gelmiştir. Gelişmiş bir ekonomiye sahip ülkeler ürettikleri teknolojiyi, sanayi mallarını, finansal imkânlarını diğer ülkeleri ikna etmekte bir araç olarak kullanırlar. Bunun için gelişmiş ülkelerin bir ekonomik güvenlik anlayışı ve bu anlayış dâhilinde işleyen bir ekonomik istihbarat yapılanması vardır. Bu yapı içinde iş adamı dernekleri, sendikalar, ulus ötesi şirketler, lobicilik ve danışmanlık şirketleri, üniversiteler, teknoloji merkezleri gibi pek çok aktör istihbarat işi ile iç içedir. Bu makalede, 21. yüzyılda ekonomik güvenlik anlayışı içinde ekonomik istihbaratın konumunu inceleyeceğiz.

Politika ve Ekonomi; “Politik Ekonomi”

Küresel güç dengesinin ilk hegemonik gücü İngiltere'nin 19. yüzyıl da önde gelen hedefi dünya ticaretinin denetimini ele geçirmektir. İngiliz emperyalizmi, dünya güç dengesinde üstünlüğünü sürdürmek için dünyanın uzak köşelerindeki zenginlikleri yağma etti. Hindistan, Çin ve Türkiye'de akyon ticaretinden büyük karlar elde etti. 19. yüzyıldan itibaren İngiliz istihbarat örgütü evrim geçirerek sanayiciler, bankerler, bakanlar ile karmaşık bir ağ örmüştü. İngiliz istihbaratı, ajanlardan veri temin eden geleneksel bir servis olmak yerine; bankacılık, gemicilik, sanayi ve ülkenin diğer güçlerini bir araya getiren masonluk benzeri bir ağ işlevi gördü. Bu ağ 1846'da başlayan serbest ticaret çağında, hiçbir şeyden kuşulanmayan yabancı ekonomiler üzerinde müthiş bir etki yaratıyordu². Oxford ve Cambridge üniversitelerinden mezun olan bir grup İngiliz eliti 1890'lardan itibaren yarım yüzyıl boyunca İngiliz politikalarını yönetti. İçlerinde Dışişleri Bakanı Lord Albert Grey, Cecil Rhodes, tarihçi ve istihbaratçı Arnold Toynbee, jeopolitikçi Halford J. Mackinder gibi isimlerin olduğu bu grup 1910'da Round Table'ı (Yuvarlak Masa) kurdu. Bu ekip, 1919'da Versay koridorlarında Uluslararası İlişkiler Kraliyet Enstitüsü'ne (Chatham House) dönüştü. Bu grubun amacı, Güney Afrika'dan Mısır ve Hindistan'a İngiltere'nin sömürge mülklerini birbirine bağlamaktı³. Bu yapı, iki dünya savaşının finansmanını ABD'ye yüklemekte de başarılı oldu çünkü savaşların

* İstanbul Aydın Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Öğretim Üyesi, @DocDrSaitYilmaz

¹ Yılmaz Tezkan: Jeopolitikten Milli Güvenliğe, Ülke Kitapları, (İstanbul, 2005), s.181.

² William Engdahl: Petrol Para İktidar, Anglo Amerikan Politikası ve Yeni Dünya Düzeni, ALFA Yayınları, (İstanbul, 2008), s.11.

³ Engdahl: a.g.e., (2008), s.65.

öncesinde İngilizlerin kasasında bir pound bile yoktu. Ortadoğu'yu ayaklandıran Lawrence, petrole kuyularına göre Irak'ın haritasını çizen Çöl kraliçesi Getrude Bell gibi isimler bu yapının saha elemanları idi.

Batının serbest ticaret baskısının amacı, ticareti daha az gelişmiş ülkelerin aleyhine kullanmak, böylece İngiltere başta olmak üzere Batı emperyalizminin daha da gelişmesini sağlamaktı. Bu felsefenin Amerika'daki en nüfuzlu tanıtıcısı olan Walter Lippman; *"büyük çapta cahil ve aşağılık halk kitlelerini 'milli çıkar' çerçevesinde güdecek elitin özel iktidar ve özel servetin çıkarlarına hizmet edeceğini ama bu ilişkinin halka asla söylenmeyeceğini"* ifade ediyordu. Bu yanılısıma 'kamuoyu oluşturma' yolu ile biçimlendirilecekti. Lippman, uzmanlaşmış birkaç elit ile modern Anglo-Amerikan liberalizminin kalabalık kitleler üzerinde hüküm sürmesini sağlayan 'liberal demokrasinin siyasi felsefesi'ni de tanımlamıştı⁴. İngiliz İmparatorluğu ile Avrupa'nın yükselen sanayisi Almanya arasında büyüyen rekabet 1914'de büyük savaşın patlamasına zemin hazırladı. Birinci Dünya Savaşı'ndan beri dünyayı şekillendiren esas itibarıyla uluslar üstü Amerikan sermayesinin kontrolünü elinde bulunduran perde arkası güçlerdir. Dünya para piyasasının denetimini sağlamak üzere 'Uluslararası Para Fonu (IMF)'nin yasal ve teknik çalışmaları da 1921'de Rockefeller ve J.P.Morgan tarafından kurulan ABD Dış İlişkiler Konseyi (CFR) tarafından yapılmıştır. 1928'den 1963'teki ölümüne kadar İngiltere Merkez Bankası'nda müdür olarak görev yapan ve Londra Finans Merkezi'nden Sir Charles Jocelyn Hambro, savaş zamanındaki ilk prototipinden (OSS) başlayarak savaş sonrasında da CIA'nın tüm lider kadrosunu eğiten İngiliz istihbaratı Özel Harekât Yönetimi'nin de başındaydı. İngiltere'nin süpergüç konumunu kaybetmesi üzerine küresel sermaye at değiştirerek Londra'dan New York'a taşındı. Küresel sermaye, 1947'den sonra Amerikan atına bindi, onu dünyanın hemen her yerinde kendi planları için koşturmaya devam etmektedir.

CFR, Rockefeller ailesi başta olmak üzere çokuluslu şirketler ve finans odaklarının sahipleri ve üst düzey yöneticileri ile vakıf temsilcilerini, kapalı-gizli oda (think-tank) üyelerini, CIA'ye hizmet verenleri, CIA'ye eleman yetiştiren devlet üniversitelerinin elemanlarını, muhafazakâr (demokrat ve cumhuriyetçi) siyasetçileri, devletin dışişlerinde ile dış misyonlarda görev yapanları, George Soros ve adamları gibi para piyasası oyuncularını buluşturmaktadır. Soros aslında Hedge fon sihirbazı ve Soğuk Savaş'ın finansörüdür. Küreselleşme, NATO, Avrupa Birliği, BM, serbest pazar ekonomisi, çok partili demokrasi ve savaşlar bu ailelere hizmet etmektedir. 2008 krizinde 60 trilyon dolar hortumlamalarına rağmen, Obama yeni iktidarında ekonominin kilit noktalarına Bush tarafından kovulmuş olan küresel sermayenin adamlarını getirdi. Ancak, gene de derin devlet artık savaşmak istemeyen Obama'nın başını yemeye çalışıyor. ABD'deki grup karşılıksız ve bol miktarda (yılda 40 trilyon) dolar basmaktadır. Böylece ABD dolarını ucuzlatarak Çin, Japonya, Rusya ve Avrupa ekonomilerini vurmaktadırlar. Buğday, arpa, pirinç ve kıymetli metallerin fiyatlarını artırarak enflasyonu azdırmaya çalışmaktadırlar. Bu sistem, İsviçre Basel'de Rotchild'in başında olduğu BIS (Uluslararası Ödemeler Bankası) tarafından yönetilir. Küresel sermayenin para planlama merkezi (city) Londra'dadır. Aksiyon merkezleri ise Wall Street, Belçika-Brüksel ve Singapur'dadır. Bu sistemin tamamı BIS tarafından 600 bin terminal ile kontrol edilir. Amerikan modeli elit, İngilizler gibi doğuştan gelen mavi kanlı aristokrasiden değil para aristokrasiden oluşuyordu.

⁴ Noam Chomsky: Değişen Dünyada Demokrasi İçin Mücadele, Katolik Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, (Londra, Ocak 1991).

Buna 1970'lerdeki iki petrol şokundan sonra üretmek yerine emlak edinerek 2008 krizini hazırlayan yeni bir toprak aristokrasisi dâhil oldu.

Ekonomik Güvenlik

Günümüzde askeri rekabet yerini ekonomik rekabete bırakmıştır. Uluslararası ilişkiler ve dış politika üzerine gittikçe artan oranda ekonomik çıkarlar etken olmaktadır. Ancak tutarlı bir ulusal strateji çizip, insan kaynaklarını geliştirebilen ve ekonomisini güçlendirebilen ülkeler bölgesel ve küresel bir güç olma şansını elde edebilir. Artık bir ülkeyi fethetmek için eskiden olduğu gibi o ülkenin topraklarının ele geçirilmesine gerek duyulmamaktadır. Ekonomik yardım, ABD'nin dış politikasını yürütmek ve ulusal çıkarlarını dışarıda geliştirmek için mevcut araçlardan bir tanesidir. ABD, Soğuk Savaş döneminde ekonomik yardımı silah olarak kullanan ilk devlettir. Popülaritesi bakımından IMF, DTÖ ve AID'e göre daha geri planda duran Dünya Bankası, hiçbir projeyi ve programı tamamen finanse etmez. Böylece istikrazların bir bölümünün özel bankalarca sağlanmasını ve dolayısıyla onların gelişmekte olan ülkelere nüfuz etmesini kolaylaştırır. Bu bankaların projelere katılmalarını ve ilerideki karlarını güvence altına alır. Bağımlılık ilişkilerinin temellendirildiği nokta ilgili ülkelerin bu kuruluşlarla ilişkilendirilerek "oltaya takılması", böylece ABD çıkar ve kontrol ağına yamanması, güvence altına alınmasıdır. Bu ilişkilerin devamında yapılan "dostluk anlaşmaları", yardımlar, satılan askeri malzemeler dayatılan teslimiyet belgeleridir. Neyi içerdiği ve kimlerin imzaladığı belli olmayan "Karşılıklı Yardım ve İşbirliği Anlaşmaları" ve benzeri pek çok anlaşma, "bağımsızlık" görüntüsü altında ABD'nin efendiliğinin tescil edilmesidir. Her türlü ekonomik ve askeri yardımın belli kayıt ve taahhütlere bağlandığı bu anlaşmalarda "eşitlik" kavramının sadece ABD için bir anlamı vardır. Bu tür anlaşmalar ile Türkiye dâhil pek çok ülke kuşatma altına alınmıştır.

Diğer bir yöntem rakip ülkelerin ekonomisini çökertmek için kullanılan ekonomi tetikçileridir. İstihbarat örgütleri muhtemel ekonomik tetikçilerini belirler, uluslararası şirketler de bunları işe alır. Bunlar hiçbir zaman hükümetten para almaz, maaşlarını özel sektör öder. Kirli işleri eğer ortaya çıkarsa, hükümet politikası yerine suç kurumsal ihtirasa bağlanır. Ekonomik tetikçiler, yerküre üzerinde ülkeleri trilyonlarca dolar borçlandıran yüksek ücretli profesyoneller, küresel imparatorluk kurma amacına yönelik olarak küresel sermayenin hedeflediği şirketler, hükümetler, bankaları köle haline getirmek için uluslararası finans kuruluşlarını kullanan elit bir gruptur⁵. Görünüşte bazı iyilikler yapar; elektrik santralleri, otoyollar, limanlar, havaalanları, teknoparklar gibi altyapı hizmetleri için borç temin ederler. Bu borçların ön koşulu, bütün bu projelerin Amerikan inşaat ve mühendislik firmaları tarafından gerçekleştirilmesidir. Aslında paranın çoğu Amerika'yı hiç terk etmez; yalnızca Washington'daki bankalardan New York, Houston veya San Francisco'daki mühendislik firmalarına transfer edilir. Para hiç vakit geçirmeden küresel sermaye üyesi şirketlere (kreditörlere) döndüğü halde borçlu ülkenin anapara artı faizin tamamını ödemesi istenir. Eğer tetikçiler başarısız olursa devreye istihbaratçılar (NSA ve CIA elemanları) girer. Ortaya çıktıklarında devlet başkanları devrilir veya feci kazalarda ölürler. Kullandıkları araçlar arasında sahte finansal raporlar, hileli seçimler, rüşvet, zorbalık, seks (bir önceki IMF Başkanı'nın başına geldiği gibi) ve cinayet bulunmaktadır. Eğer Afganistan ve Irak'ta olduğu gibi, bir şekilde onlar da beceremezlerse genç Amerikalı ve İngilizler ölmeye ve öldürmeye gönderilir.

⁵ John Perkins: Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafı, April Yayıncılık, (İstanbul, 2005).

Gelişmekte olan ulus devletlerin kalkınması, sanayileşmiş ülkelerin temel vasıflarına sahip olmadan mümkün değildir. Nüfuslarının büyük bölümünün yoksulluk sınırının altında yaşaması nedeniyle bu ülkelerin ulusal boyutlarda pazar ekonomileri yoktur. Diğer tarafta ekonominin büyük kısmı kayıt dışıdır ve kayıtlı olan kısmıysa IMF ve Dünya Bankası tarafından idare edilmektedir⁶. Bu devletlerin uluslararası alanda pazarlık güçleri yoktur ve genellikle uluslararası toplum için sorunların kaynağıdırlar. Uluslararası basında; “*demokrasi ve bazı temel kurumların yerleşmediği, insan hakları ihlallerinin yaşandığı ve silahlı başkaldırıların olduğu ülkeler*” olarak yer alırlar. Bu ülkelerin bir diğer belirgin özelliği ise dış politikalarının temelini; dış yardım bulma, uluslararası yükümlülüklerinden kurtulma, ekonomik düzenleme kabul etme ve düzenli olarak dış borçlarını yeniden yapılandırma oluşturur. Küresel şirketler az sayıda yüksek ücretli nitelikli iş ve daha da fazla yarı nitelikli montaj işi sunduklarından, bu ülkelerin siyasi liderleri yabancı sermayeyi çekmeye pek heveslidirler. Borç içindeki ülkelerin dövize gereksinimleri vardır ve yerli ihracat operasyonlarıyla küresel şirketler zaman zaman eldeki tek döviz kaynağı olmaktadır⁷. Böylece dünyadaki birçok devlet tarih maratonunu şimdiden kaybetmektedir. Bu devletler sadece gelişmemek ve dünya iktidarına dâhil olamamakla kalmamış; aynı zamanda birçoğu günümüz teknolojik devriminin ve küresel ekonominin rekabetine dayanamayıp ulusal egemenliklerini yitirmektedirler⁸. Birçok ülkenin dış borçlanma nedeniyle ekonomik tuzaklara düştüğü ve bağımsız bir politika izleyemediği, ekonomik nedenlerle ülkelerin sınırların kaldırılarak yeni birlikler ve askeri ittifaklar oluşturulduğu, ülkelerin dış ticaret yasakları ve kotalarla cezalandırıldığı, dış yardımların politik baskı unsuru olduğu 21. yüzyıl politik arenasının bu görüntüsü, ekonominin uluslararası ilişkilerdeki yerini özetlemektedir.

Ekonomik İstihbarata Olan İhtiyaç

Ekonominizin daha rekabetçi olması, başka ülke kaynaklarına ve hammaddeye ulaşmak, teknolojinin keskin uçlarında dolaşmanız, kendi markalarınızı yaratmanız ve yeni pazarlar edinmeniz için bilgi ve teknolojiye ulaşmanız yanında, ekonomiyi bir güç unsuru olarak kullanmanıza yardım edecek iyi kurgulanmış ve proaktif bir ekonomik istihbarat anlayışı ve yapılanmasına ihtiyacınız vardır. Sadece bilgiye ulaşmak değil, ekonomik örtülü operasyon vasıtaları ile donatılmış bu yapı yanında, kendi ekonomik güvenliğinizi sağlayacak, yabancıların ülkeniz ekonomisi üzerinde yaratabileceği olası hassasiyetleri takip edecek, ekonomi casusluklarını önleyecek ve değerli ekonomik altyapınızı koruyacak daha defansif bir yapı ayrıca düşünülmelidir. Proaktif kapsamda, bilgiye ve teknolojiye ulaşmanın en çok kullanılan metodu beyin göçü ve akademik görünümlü faaliyetler altında yeni düşünceyi taşıyacak ve daha iyisini üretecek insan yapısına yatırım yapmaktır. Dünyadaki en iyi 50 üniversitenin 35'ine sahip olan ABD, Ar-Ge alanında en yatırımcı ülkedir. ABD araştırma merkezleri çekim gücünü kullanarak dünyanın en zeki kişilerini toplamakta ve bunlardan yeni teknolojilerin geliştirilmesinde istifade etmektedir. Çin, 1.3 milyar kişinin beyninden faydalanmaya çalışırken, ABD bu üniversiteler yolu ile dünyadaki 6 milyar kişiden faydalanmaya çalışıyor. ABD'deki merkezlerde çalışan araştırmacıların %60'ı yabancıdır. Ekonomik kriz nedeni ile ABD'de üniversite, araştırma merkezleri gibi yeniliklerin kaynaklarına ayrılan fon yarı yarıya düşerken artık bu tür yenilikler için Çin gibi ülkelerin rekabete girmesi bekleniyor. Rekabet içindeki ülkeler vatandaşlarını

⁶ Oswaldo De Rivero: Kalkınma Efsanesi, Çitlenbik Yayınları, Çev.: Ö.Karakurt, (İstanbul, 2003), s.26.

⁷ Richard .J.Barnet, John J. Cavanagh: Küresel Düşler İmparator Şirketler ve Yeni Dünya Düzeni, Çev.: Gülden ŞEN, Sabah Kitapları, (İstanbul, 1994), s.332.

⁸ De Rivero: a.g.e., (2003), s.31.

dünyanın her yerine bir şeyler öğrensin diye gönderiyorlar. Sömestr tatili döneminde bile Harvard'da üç Çinli bakan yardımcısı bulunmaktadır. Bugün yeni teknolojiler kapıda ama önce fikri mülkiyet haklarının korunmasını bekliyorlar. Eğer bilgi ve teknolojiyi üretemiyorsan yapmanız gereken ya satın almak ya da casusluktur. Başta Çin olmak üzere pek çok ülke yeni teknolojileri çalarak bugüne geldi.

Son yıllarda ekonomik casusluk faaliyetlerinden en çok çeken ülkelerden biri de ABD'dir. Soğuk Savaş'ın Komünist ajanlarının yerini bugün Çinli ajanların teknoloji kopyalama faaliyetleri aldı. Obama'nın Çin lideri ile yaptığı son görüşmede en çok üzerinde durduğu konu da bu oldu. Amerika, sürekli askeri malzeme teknolojisi peşinde olan Çinli ajanlardan bıktı. ABD'de Çinlilerin karıştığı yılda ortalama 7 teknoloji casusluğu vakası meydana gelmektedir⁹. Çinlilerin en meraklı olduğu teknolojiler arasında hava-uzayla ilgili mikroçipler (cep telefonu teknolojisi olmakla birlikte roket ve jetlerde kullanılabilir), organik ışık yayan diyot, melez araç teknolojisi başta gelmektedir. Renault firması içindeki casusluk olayı 14 Ocak 2011'de medya gündemine oturdu. Çinliler Renault'un elektrik sistemi teknolojisini çalıyordu. Daha önce Çinliler; Ford, GM ve BW'yi hedef almıştı. Aslında ABD, 1990'lardan beri özellikle ekonomik casusluk peşine düşmüş, Avrupa'daki pek çok rüşvet olayının ortaya çıkmasında ABD'nin gizli dinlemelerinin payı böylece anlaşılmıştı. Buna daha sonra Microsoft içindeki şifreler de eklenince başta Almanya olmak üzere pek çok kendi milli yazılım programlarını geliştirmeye başlamıştı. California'da Obama ile Çin Başkanı Xi Jinping arasında Çin'in siber espionaj faaliyetleri üzerine tartışmalar sürerken, Snowden'in belgelerinden asıl kurbanın Çin olduğunun ortaya çıkması, ABD'nin kredisini oldukça düşürdü. Snowden'in belgeleri arasında 2009 yılında İngiltere'nin G-20 Zirvesinde Türkiye ve Güney Afrika delegelerine yönelik istihbarat faaliyetleri de yer almaktadır. Rusya Federasyonu ise Orta Asya'dan Balkanlara ülke dışındaki tüm enerji güzergâhlarında dış istihbarat servisinin şantaj, tehdit, suikast vb. örtülü operasyonları ile açtığı koridorlardan ilerlemektedir. Rus enerji devi Gazprom'un silahlı helikopterleri ve gözetleme uydusu bulunmaktadır.

İstihbarat servisleri ve özel istihbarat şirketleri, kendilerine iş dünyasında önce iş istihbaratı, finans ve yatırım danışmanlığı işleri buldular. Son on yılda yeni pazarlar bulmak ve görünümelerini kamufle etmek için lobicilik, güvenlik ve kriz yönetimi alanlarına da el attılar. Uluslararası kuruluşlar ile ilişkileri düzenleme işine soyunan şirketler, lobiciliğin ötesinde hizmetler de sunmaktalar. Fransa, özel sektör ile istihbarat dünyası arasında yeni fikirlerin ortaya çıkmasını sağlayacak yeni süreçler düzenlenmekte ve iş istihbaratı şirketlerinin statüsü ile ilgili yeni yasal düzenlemeler yapmaktadır. Avisa; AB içinde doğru kişiye doğru mesajı iletmek, yumuşak istihbarat, üye ülke hükümetleri ile işbirliğini geliştirme gibi vaatlerde bulunmaktadır. Fransız Gaz şirketi GDF, faaliyette bulunduğu Kuzey Afrika (Cezayir, Libya) ve Ortadoğu (Katar, Suriye ve Yemen) gibi ülkeler hakkında ülke risk analizi ve danışmanlık hizmeti de sağlamaktadır. Siemens firması telekomünikasyon bölümünün Alman dış istihbarat teşkilatı BND ile yakın ilişkileri Der Spiegel'e konu oldu. Fransa'da havacılık sektöründeki 40 kadar Fransız şirket ve kuruluşuna dağılmış 80 istihbaratçı bir kulüp kurarak üç ayda bir yaptıkları toplantılara akademik dünyadan kişileri de çağırarak konferanslar düzenlemekte, güncel konular ile ilgili 5-6 kişilik çalışma grupları oluşturmaktalar. Fransız iş istihbaratı şirketi Safran grup ise ülkenin en önemli kuruluşlarının bir araya geldiği paneller düzenlemektedir. Halen Ortadoğu'da son derece aktif olan İngiliz lobicilik şirketleri iş yapacak yeni hükümetler aramaktadır. Amerikalı ajanlar, lobi firmaları içinde hukuk müşaviri ve halkla ilişkiler uzmanı

⁹ Bu bölümdeki bilgiler 2010-2013 yılları "intelligence on-line" ekonomi haberlerinden derlenmiştir.

sifatında dünyanın her köşesinde cirit atarken, lobcilik ve danışmanlık istihbarat servislerinin hem örtüsü hem de diğer işlere harcamak için para kazanma kaynağı oldu.

Sonuç: Türkiye İçin Ekonomik İstihbarat Kurgusu İhtiyacı

2003 yılından sonra 'özelleştirme' adı altında Cumhuriyetimizin 80 yıllık kazanımlarının (şirket, banka, arazi, mesken ve arsa) yabancılara satılması ile Türkiye'deki sermaye hareketleri içinde doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının payı hızla arttı. Borç niteliğinde Türkiye'ye gelen yabancı sermaye 2003'ten sonra rekor düzeyde yükseldi. Yabancılar, milli gibi gözükken pek çok ekonomik örgütlenme için sızdılar. Türkiye'deki üretimin %75'den fazlasının arkasında yabancılar vardır. Bankalarımızın 70'inden fazlası yabancılara aittir, borsamızın %85'den fazlası yabancı girişli paradır. Sigortacılığımızın %80'i yabancıların elindedir. Bankacılık sisteminin yabancıların eline geçmesi demek, bütün Türk ekonomisinin yabancıların kontrolüne geçmesi demektir. Türkiye'ye, gelen yabancı kaynakların, bunların niteliğinin ve yarattığı hassasiyetlerin izlenmesi ve tedbir alınması acil bir güvenlik ve istihbarat görevi olarak önümüzde durmaktadır. Rakamlara rağmen, Türkiye'nin büyüdüğünü söylemek mümkün değildir, çünkü ne yeni bir pazar ne de yeni bir marka üretildi. Türkiye, "yumuşak güç" öncelikli bir güç projeksiyonu içinde yeni bir güvenlik kurgusuna ihtiyaç duymaktadır. Tarih ve coğrafya ekonomiyi, o da siyaseti belirler. Arkasında ekonominin olmadığı hiçbir politika rasyonel kabul edilemez, sonuç vermez. 21. yüzyıl para, genetik ve su savaşları ile geçecektir. Çin, Güney Kore ya da Japonya'nın bugün yaptığı gibi yeni coğrafyalara açılmak, ucuz hammaddeye ulaşmak, yeni pazarlar üretmek ihtiyacındayız.

Teknoloji alanında diğer ülkelerle yarışarak, rekabetçi bir ekonomiye sahip olmalı, kendi dünya markalarımızı yaratmalıyız. Bunun için de bir yandan kendi yaratıcı insan gücümüzü geliştirip, korurken, diğer ülkelerin gelişmelerini nasıl temin edebileceğimizin yollarını bulmak, buna uygun stratejiler geliştirmek zorundayız. Bu amaçla, yeni bir ekonomik güvenlik konsepti altında ihtiyacımız olan yeni bilgi ve teknolojileri ülkemizin güç çarpanı haline getirecek, iş istihbaratı, danışmanlık, lobcilik vs. görüntüler altında rasyonel çalışacak bir ekonomik istihbarat kurgusuna ihtiyacımız bulunmaktadır. Türkiye'nin 'take off' yapması yani ekonomisini büyük güçlerle rekabet edecek şekilde ayağa kaldırması için bilgiye ulaşması ve rasyonel bir şekilde kullanması gereklidir. Arabanızı çok sürerek şoförlüğünüz gelişebilirsiniz ama ileri sürüş teknikleri eğitimi almadan ilerleyemezsiniz, ekonomik istihbarat da böyledir. Bir yandan kendi ekonomi politikamızın ihtiyacı olan istihbaratı üretirken, diğer yandan başka ülkelerin sanayi ve teknoloji konusundaki gelişmelerini ülkemize taşımak için özgün metotlar geliştirmeliyiz. Ekonomik istihbarat için, diğer ülkelerdeki örneklerine benzer şekilde, seçilecek ekonomi ağırlıklı bir üniversite dâhilinde oluşturulacak düşünce ve araştırma merkezleri dâhilinde kısa ve uzun vadeli ekonomi politikalarının ihtiyacı olan istihbaratın toplaması, analiz etmesi ve ilgili yürütme organlarının hizmetine sunması düşünülebilir. Bu teşkilat aynı zamanda TÜSİAD, DEİK vb. yapılar ile yabancı şirket ve yatırımcıların faaliyetlerinin izlenmesi ve bunlara yönelik politikaların belirlenmesinde de roller edinebilir.